RDEČI PRAPOR

Glasilo jugoslovanske socialne demokracije.

Izhaja v Ljubljani vsako sredo in soboto.

Naročnina za avstro-ogrske kraje za celo leto 10·40 K, za pol leta 5·20 K, za četrt leta 2·60 K, mesečno 90 vin.; za Nemčijo za celo leto 12 K, za pol leta 6 K, za četrt leta 3 K; za Ameriko za celo leto 14 K, za pol leta 7 K.

Posamezna številka 18 v.

Reklamacije so poštnine prosto. **Nefrankirana pisma** se ne sprejemajo. **Rokopisi** se ne vracajo, **inserati.** **Enostopna petit-vrstica** (širina 88 mm) za enkrat 20 vin., večkrat po dogovoru.

97. štev. **V Ljubljani, v soboto, dne 5. decembra 1908.** **Leto XI.**

NASLOVA: Za dopise in rokopise za list: **Uredništvo Rdečega Prapora», Ljubljana.** — Za denarne pošiljatve, naročila na list, reklamacije, inserate i. t. d.: **Upravništvo Rdečega Prapora», Ljubljana,** Dunajska cesta štev. 20.

Za deželnozborske volitve.

Kandidatje jugoslovanske socialno-demokratične stranke **v splošni kuriji** za kranjski deželni zbor so:

Za mesto Ljubljana:

Etbin Kristan,
pisatelj v Ljubljani.

V ljubljanski okolici:

Josip Petrič,
strojevodja v Ljubljani.

V okraju Radovljica, Kranjska gora, Tržič:

Franc Bartl,
upravitelj, načelnik okr. bol. blagajne v Ljubljani.

V okraju Kranj, Škofja Loka:

Josip Petrič,
strojevodja v Ljubljani.

V okraju Vrhnika, Logatec, Idrija, Cerknica:

Ivan Straus,
poslovodja in obč. svetovalec v Idriji.

V okraju Postojna, Senožeče, Ilirska Bistrica, Vipava, Lož:

Josip Novak,
železničar v Spodnji Šiški.

V okraju Litija, Višnja gora, Radeče:

Mihael Čobal,
vodja kons. društva v Zagorju.

V okraju Kočevje, Ribnica, Vel. Lašče, Žužemberk:

Franc Bartl,
upravitelj, načelnik okr. bol. blagajne v Ljubljani.

V okraju Metlika, Rudolfovo, Črnomelj:

Franc Schiffrer,
skladiščni mojster v Rudolfovem.

V okraju Krško, Kostanjevica, Mokronog, Trebnje:

Etbin Kristan,
pisatelj v Ljubljani.

V okraju Kamnik-Brdo:

Etbin Kristan,
pisatelj v Ljubljani.

Volilci! Pazite, da zapišete ime točno in pravilno, da se ne izgube glasovi po nepotrebnem.

Aneksija Bosne in Hercegovine v luči slovanskega vprašanja in avstrijski problem.

Konec.

Toliko bolj nerazumljivo je, da so avstrijski državniki in dinastija, ko so se odločili za aneksijo Bosne in Hercegovine in pritegnili državi dva milijona jugoslovanskega elementa, istočasno odrekli narodom na Ogrskem splošno volilno pravico, ko je cesar dal predsankcijo pluralni volilni pravici grofa Andrassyja, tem najbrutalnejšemu sredstvu, mejiti in jemati politično in po njej ekonomično svobodo slovanski in rumunski narodnosti na Ogrskem. Ta nelogičnost v mišljenju in protislovje v dejanjih opravičuje pač Madžarja, da oholo kliče avstrijskemu prestolonasledniku svoj «sic!». Ugodni centralistični položaj, ki ga zavzema pleme, deloma upravičuje madžarsko samozavest. Skoraj milijonsko mesto Budapešta je prava prelivarna narodnostnih mas v madžarskem zmislu. Od tod se kolonizira cela Madžarska. Slovak, Rumun, Srb, Malorus, Nemec, Žid, ki hoče obogateti in narediti uradniško in politično karijero, mora pomadžariti svoje ime, postati madžarski šovinist. Le tako je razumljivo, da je Madžarska od 1867 leta od 5 milijonov Madžarov narasla skoraj na 9 milijonov, dasi velja med Madžarskim plemenom enodetstvo in madžarsko-finsko pleme vidno nazaduje. Najlepši vpogled v madžarsko kulturno življenje daje statistični materijal Židovstva. Židovstvo (900.000 duš, t. j. 5% ogrskega prebivalstva brez Hrvatske) je dalo leta 1906 madžarski inteligenci 60% živinozdravnikov, 51·6% zdravnikov, 44·23% umetnikov, 35·5% pravnikov, 35·1% lekarnarjev, 34·2% odvetnikov in 24·7% filozofov. Ti podatki kažejo najbolj jasno način madžarizacije. Židovsko pleme, iščoče vpliva in bogastva, je prvo, ki opušča svojo narodnost in sprejema ono, ki mu donaša koristi. Zato je s tako ogromnimi odstotki poseglo v umstveno življenje Madžarov in v madžarizacijo. Pri tem pa je veletrgovina in veleindustrija skoraj izključno židovska in nad propadajočim madžarsko-finskem veleposestvom rapidno narašča židovski zakupnik in izpodrašča židovski veleposestnik. Vsa oholost madžarsko-finskega plemena se kaže potencirana na pomadžarjenem židovskem življu. To razmerje pa tudi kaže notranjo gnilobo madžarske države. In ta gniloba je garancija za razvoj bodočnosti, da se madžarska prepotenca ne bode mogla vzdrževati. Tem nerazumljivejše je postopanje avstrijskih državnikov, da pri teh dejanskih, svetovnih in notranjih političnih razmerah istočasno anektirajo Bosno in Hercegovino, napravljajo korak na Balkan, proti rešitvi jugoslovanske avtonomije, po drugi strani pa vzdržujejo Cislajtaniji sovražno strmljenje madžarskega plemena.

V interesu svetovne skupine, Francije, Anglije in Rusije, je torej rešitev slovanskega vprašanja v Avstriji po načelu avtonomije, narodnostne in splošno upravne avtonomije v Cislajtaniji in Translajtaniji. Menda so le historični predsodki, ki Angleže odvračajo od naravnega vpliva na razvoj avstro-ogrskih in balkanskih razmer. In tak nelogičen glas je članek v «The Spectatorju». Odgovor prvega madžarskega lista na ta članek pa zopet kaže, da se edino madžarski politiki zavedajo pravega položaja. No, naravni razvoj slovanskih plemen in ekonomični razvoj Avstrije je sila, ki se je po umetnih političnih potih in z zastarelimi historičnimi idejami in predsodki ne da ustaviti, Avstrija se bliža z brzimi koraki rešitvi vprašanja narodnostne avtonomije ne le zase, ampak tudi za Ogrsko. Aneksija Bosne in Hercegovine ravno kaže, da so prirodne kulturno-ekonomične sile močnejše od spletk ozkosrčnih diplomatov v politiki. Aneksija Bosne in Hercegovine je «aut aut» avstrijskim državljanom: ali avtonomijo slovanskim narodnostim tostran in onstran Litve, ali pa razpad avstrijski državi. Jasno je pa tudi, da pride Avstro-Ogrska do avtonomije narodov le potom socialne demokracije. Ogromna slovanska večina v Avstriji in na Balkanu je demokratična po ekonomičnem in narodnostnem značaju in sestavu. Le z uvedenjem demokratičnega, interkonfesijonalnega in internacijonalnega principa, je mogoče odstraniti spore med slovanskimi plemeni, ter se istočasno store nemogoče nepotrebne dinastijice na Balkanu. Le tako nastopi naravna združitev skupine slovenske, hrvatske, srbske in bolgarske, ki sega preko mej Avstrije na Balkan. V tem tiči rešitev jugoslovanskega vprašanja. Rešen je balkanski problem in rešen veliki svetovni problem nadvlade angleške in ruske svetovne države. Avstrija ima edino pot izhoda, edino pot velikega gospodarskega in političnega razvoja in to pot je dejansko nastopila že leta 1878, ko je, četudi po vplivu Nemčije, poslala svoje bojne čete na Balkan.

Aneksija Bosne in Hercegovine je torej naravni korak razvoja Avstrije, po prirodnem razvoju ekonomičnih in narodnostnih sil. S tega stališča socialno-demokratična stranka v Avstriji in posebno jugoslovanska socialna demokracija ne more nego z zadoščenjem jemati za znanje aneksijo Bosne in Hercegovine.

Dr. Henrik Tuma.

Za Hrvate.

V nedeljo dopoldne je bil v Ljubljani v veliki dvorani «Mestnega Doma» impozanten shod, na katerem je zavedno slovensko delavstvo izrazilo na dostojen način svojim hrvatskim bratom simpatije in solidarnost. Velika dvorana se je vsa napolnila. pač samega delavskega občinstva, ki je s to udeležbo dokazalo, da ima dovolj zmisla za velika vprašanja svojega časa. Shod je otvoril sodrug Bartl, ki je razložil namen zbora. Potem so bili v predsedništvo izvoljeni sodrugi Anton Kristan, Bartl in Tokan.

Sodrug Anton Kristan je prečital sledeči dopis glavnega odbora hrvatske socialno-demokratične stranke iz Zagreba:

Štovani drugovi!

Budite uvjereni, da smo Vam zahvalni na izkazu proletarske ljubavi, koju nam izkazujete time, što nas moralno podupirate u našoj teškoj borbi.

Proletariat je u Austriji svojom snagom i svojim žrtvama izvojštio opće izborno pravo, proletariat Hrvatske izvojštiti će i narodu ove zemlje ovo važno ustavno orožje. Vaše podupiranje biti će proletarijatu Hrvatske samo poticalom, da na udarenoj stazi dalje koraca i to vse energičnijim korakom.

Sa drugarskim pozdravom

tajništvo soc.-dem. stranke
Evgen Demetrović.

Dopis se je sprejel z živahnim odobravanjem na znanje. Potem je dobil besedo poročevalec sodrug Etbin Kristan.

Govornik je najprej omenil, da zborujejo ob isti uri naši hrvatski sodrugi v Zagrebu za splošno volilno pravico, da nadaljujejo shod, ki jim je bil pred osmimi dnevi brutalno razgnan v trenotku, ko je govornik omenil, da na Hrvatskem ni ustavnosti, kar je menda hotel vladni zastopnik potrditi z razpustom shoda. Potem je govornik opisal razvoj političnih razmer na Hrvatskem od nastopa grofa Khuen-Hedervaryja do Raucha ter je naglašal, da tam vsak tiran lahko vlada, ker ima komaj $2^1/_2$ odstotka odraslega prebivalstva volilno pravico, med katerimi pa je skoraj polovica uradnikov, katere je tem lože terorizirati, ker se voli ustmeno. Da označi zistem zatiranja na Hrvatskem, navaja govornik različne nezaslišane primere iz novejše politične zgodovine. Z reško resolucijo se je bil položaj toliko izpremenil, da je prišla za nekaj časa takozvana narodna vlada Pejačević-Nikolićeva na krmilo, ki pa delavcem tudi ni bila nič pravičnejša od Khuenove. Njena največja napaka je bila, da ni porabila svojega časa za temeljito reformo. Ker je bila vsa njena politika osebna, je morala pasti, kar se je zgodilo kot posledica službene pragmatike za železničarje. Vlado je prevzel Rakodczay, ki se ni mogel dolgo držati in tedaj mu je sledil Rauch s Crnkovićem. Njegov režim je dosegel vrhunec nezakonitosti in neustavnosti. Samo v deželi, v kateri ni ban nič druzega kakor eksponent ogrske oligarhije, je mogoče, da se drži na vladi, dasi nima njegova «stranka» ne enega zastopnika v saboru. Govornik ilustrira sedanji režim zopet z

različnimi primeri: Škandalozno zapiranje srbskih «veleizdajnikov», ki nimajo zoper sramotno nezakonito vladanje druzega sredstva kakor stradanje; razpuščenje organizacij; razbijanje shodov; koncentracije žandarjev; premeščenje sodnikov in uradnikov; konfiskacije časopisov; nesramno gospodarstvo s podporami i. t. d. Ta režim, ki sramoti Hrvatsko pred vso Evropo, ima svojo najmočnejšo oporo v brezpravnosti naroda. Najjasnejše je to spoznala socialno-demokratična stranka, ki je stopila na plan z zahtevo, da se skliče sabor in da se vpelje splošna in enaka volilna pravica kot orožje, brez katerega ne more narod voditi nobene borbe. Znamenja kažejo, da spoznavajo to resnico tudi resne opozicijske meščanske stranke in se pridružujejo zahtevi socialnih demokratov, ki je izza aneksije Bosne in Hercegovine postala nujna politična potreba ne le Hrvatov, temveč južnih Slovanov sploh. V tem velevažnem trenotku je naša dolžnost, da moralno podpremo svoje hrvatske brate, katerim želimo čimprej sijajno zmago.

Zborovalci so sprejeli poročilo z burnim odobravanjem. Potem je sodrug Bartl predložil sledečo resolucijo:

«Ljudski shod, zborujoč dne 29. novembra 1908 v Ljubljani izreka v boju zoper nasilstvo in za splošno, enako volilno pravico stoječim sodrugom na Hrvatskem svoje najtoplejše simpatije, zagotavlja jim popolno solidarnost slovenskih socialnih demokratov ter želi njihovi borbi popolno zmago. Shod obsoja zatiranje svobode na Hrvatskem z ogorčenjem, je pa s svojimi hrvatskimi sodrugi enega mnenja, da mora biti prvi cilj politične borbe dosega splošne in enake volilne pravice, ki edina more zagotoviti narodu primerno moč za dalnje boje. Zmago svobode na Hrvatskem pa želi slovenska socialna demokracija iz socialnih razlogov, ker vstvarjajo zistemi nasilstva povsod gnezda za ploditev stavkokazov, kakor tudi iz narodnih razlogov, zavedajoča se neštetih skupnih slovensko-hrvatskih interesov, ki postajajo še močnejši izza aneksije Bosne in Hercegovine. Iz tega uvaženja pošilja shod hrvatskim bojevnikom za pravice najsrčnejše pozdrave in obljubuje njihovi borbi vso moralno podporo.»

Resolucija je bila soglasno sprejeta. Ker se ni nihče več oglasil za besedo, je sodrug Bartl zaključil impozantni shod.

Razmere na Hrvatskem.

Konec.

Tej priči je najprej Kristan dokazal, da ne ve, kaj se je godilo in kaj je sam delal. Glavar je namreč odločno trdil, da ga je dal aretirati po orožnikih, a dokazalo se je, da ga je dal odpeljati po redarjih. Demetrović ga je najbolj nagnal v stisko z vprašanjem, kako to, da je njega aretiral praktikant, ko se je razgovarjal z glavarjem. Zmajić je v vidni zadregi odgovoril, da bi bil — sam storil to, če ne bi bil storil to praktikant! Sploh sta obtoženca nagnala to pričo z raznimi vprašanji v mučen položaj in videlo se je, da je bil vesel, ko je opoldne lahko odšel.

Mažuranić je s svojim izjavami sekundiral glavarju in je vidno — «Novi List» je dejal: zlobno — hotel obremeniti oba čimbolj. A tudi njegove izjave so bile zelo problematične.

Popoldne je bila potem zaslišana cela vrsta prič: Udeležencev predavanja in shoda, gostilniško osobje, žandarji in redarji. In glej: Po vseh izjavah ni ostalo nič ne od ovadbe, ne od glavarjevega pričanja. Dokazalo se je, da Kristan ni stal v eni grupi, ampak da je prišel s par sodrugi do mostu, ko se je že vse razhajalo, da je ves čas polagoma korakal, da hitra hoja sploh ni bila mogoča, da je pač nekemu redarju dejal, da menda lahko ostane na Sušaku, kar je pa tudi redar smatral za vprašanje in da je takrat, ko je neznanemu glavarju odgovoril «ta koracam», res korakal. To so potrdile vse priče, tudi žandar in redarji, ki so torej, seveda nevede, pustili svojega glavarja na cedilu. Neki zaslišani žandar je celo izjavil, da on ne bi bil smatral za potrebno, aretirati Kristana, ker ne bi vedel nobenega vzroka za to in da bi se bili zadnji ljudje tudi še razšli, ker so itak odhajali.

Za Demetrovićev slučaj se je dokazalo, da je Mažuranić tako razpustil shod, da sploh nihče ni razumel njegovega ukaza in da ga zlasti Demetrović na drugem koncu dvorane ni mogel razumeti; nadalje da Mažuranića ni mogel žaliti, ker ž njim še govoril ni in da kratkomalo ni storil nič druzega, kakor pred glavarjem protestiral proti takemu razpuščanju.

Razprava, na kateri je bilo mnogo občinstva, je trajala ves dan do večera. Po zaključenju dokazovalnega postopanja sta se obtoženca s kratkimi govori zagovarjala in tedaj je sodnik razglasil sodbo, s katero sta oba oproščena. Občinstvo je zaklicalo: «Živjeli neodvisni sudci!»

Sodnik zasluži v resnici vse priznanje, kajti njegovo ravnanje je bilo na vsako stran objektivno do najvišje potence. Za barona Zmajića pa je bila ta obravnava zaslužena blamaža, pa ne majhna.

Sodruga Kristan in Demetović sta odšla z množico delavcev na Reko, kjer je že čakalo ostalo delavstvo v društvenih prostorih. Na splošno željo sta govorila o volilni pravici in potem sta se poslovila. Generalni štrajk na Reki in na Sušaku se je v sredo končal.

Politični odševi.

V Pragi je razglašena preka sodba. Če je to začetek Bienerthove modrosti, tedaj pač tudi do njegovega konca ni daleč. Za civilizatorično moč avstrijskega zistema je slabo spričevalo, da si iz take zadrege, kakršna je praška, ne more pomagati drugače kakor s preko sodbo. Beckova vlada je padla zaradi praških homatij, Bienerth jih hoče premagati z žugajočimi vislicami. Toda računi tudi v politiki ne prenašajo sile; če se posreči z najbolj drastičnim sredstvom za nekaj časa preprečiti kravale, se s tem še ne odpravijo tista globoko segajoča nasprotja, za katerimi boleha cela država. Pred svetom si pa vlada tudi ne bo povečala ugleda s takimi koraki. Da vodi afera študentovskih kap v Avstriji do preke sodbe, nas bo izven črnorumenih mej kvečemu nekoliko osmešilo.

Previdna vlada bi se imela pa, preden se odloči za tako ekstremno sredstvo, tudi vprašati, kako bo učinkovalo z ozirom na ves položaj. Da je mednarodna situacija Avstrije v tem hipu kritična, mora biti znano tudi ministrskemu predsedniku in njegovemu češkemu namestniku Coudenhovenu. Z aneksijo Bosne in Hercegovine je hotela Avstrija pokazati državniško energijo; za to je pa treba tudi politične moči, zlasti če povzroči prvi energični korak tako razburjeno zmešnjavo po vsej Evropi, kakršno opazujemo kot posledico aneksije. Diplomatična odkritosrčnost je itak vedno problematična reč, a v sedanjih časih ima Avstrija z evropsko diplomacijo nedvomne težave. Če je v takih časih koristno, z najizrednejšimi sredstvi privlačiti pozornost na notranje težave, je vprašanje, na katero odgovor pravzaprav ne more biti težak. Gospod Aehrenthal ne more biti hvaležen gosp. Bienerthu.

Sodrug dr. Adler je v državnem zboru ostro kritiziral razglasitev preke sodbe v Pragi ter je dejal, da vlada misli kazati močno roko, pa uganja politiko slabih možgan. Izjavil je, da se socialna demokracija ne bo dala terorizirati od nobene stranke. Socialni demokratje bodo izjemoma glasovali za to, da se razpravlja proračunski provizorij kot nujna zadeva, seveda pa vladi ne bodo dovolili provizorija. Predložil je tudi resolucijo, ki zahteva, da se prekliče preka sodba v Pragi.

Socialno-demokratični poslanci iz Prage in okolice, sodrugi Černy, Hudec, Jaroš, dr. Soukup, Němec, Svečeny in dr. Winter so v državnem zboru vložili sledeči nujni predlog: «Vlada se poziva, da takoj prekliče naglo sodbo, razglašeno dne 2. decembra nad Prago in okolico.»

Nagla sodba v Pragi je posledica kravalov, ki so se zadnje dni redno ponavljali. Odgovornost, da je vlada dobila izgovor za svoj zadnji korak, pade v prvi vrsti na takozvane narodno-socialne voditelje, ki so aranžirali izgrede brez vsakega druzega namena, kakor da razburijo prebivalstvo in da se napravijo popularne pri nerazsodnih ljudeh. Študentovski bumel je neumnost, kakor je sploh vse buršovstvo kot «inštitucija» s svojimi kapami, trakovi, s svojim sabljanjem in pijančevanjem neumno. Ampak če vidi razumen človek kaj smešnega, se smeje; še nikdar nismo slišali, da bi se pametni ljudje pretepali, če kaže Italijan uniformirano opico, ki zna salutirati in streljati. Toda v zadnjih časih ni bil boj čeških radikalcev namenjen samo buršovskim kapam, temveč Nemcem sploh. Ne glede na to, da presega tak boj že meje opravičenega nacionalizma, je pa tudi nad vse nevaren svojemu lastnemu narodu. Prav posebno češkemu. Znano je, da so Čehi med onimi srečnimi narodi, ki se zelo množe; to in pa še razni drugi razlogi imajo posledico, da zapušča nenavadno množino Čehov svojo domovino in išče v drugih krajih dela in zaslužka. Ne majhno število Čehov živi tudi v nemških krajih in kdor želi dobro češkemu narodu, ne more želeti, da bi se slabo godilo takim izseljenim Čehom. Prav nad njimi se pa maščuje neumno ščuvanje narodnih socialcev. Oni pretepo v Pragi dva Nemca, posledica je, da pretepo Nemci v drugem kraju dvajset Čehov in tako gre stvar brez konca naprej. Šovinizem se nikoli ne strinja z ljubeznijo do svojega naroda, temveč jo izključuje. To seveda nič ni mar Klofaču in Klofačevcem, ki hočejo biti «slavni», pa če bi zato propadel ves narod.

Nemškim nacionalcem so pomagali v Pragi češki «narodni socialisti». Že takrat, ko so nemški poslanci v češkem deželnem zboru začeli z obstrukcijo, je bilo jasno, da hočejo preprečiti volilno reformo. Ko je bil deželni zbor zaključen, je bila največja skrb nemških nacionalcev, kako bi pred svetom opravičili svoje neodpustno ravnanje ali pa kako bi vsaj odvrnili pozornost od svojega protiljudskega vodenje in obudili antipatijo proti Čehom. To so takoj spoznali socialni demokratje. Naši češki sodrugi so opozarjali na te namene in neprenehoma pozivali prebivalstvo v Pragi na mir. Ampak narodnim socialcem ni briga, kaj se izleže. Pri kravalih je najcenejša priložnost, priti do slave, zato so delali kravale in profit imajo danes — nemški nacionalci.

Dunajsko vseučilišče, ki je bilo zaradi bojev med nemškimi in italijanskimi dijaki zaprto, se je v četrtek zopet odprlo.

Na Ogrskem raste klerikalizmu greben. Klerikalna «Ljudska stranka» je sicer v vladni koaliciji a to je prav nič ne moti, da bi ne delala vladi sitnosti, če gre za klerikalne svrhe. Na Ogrskem je vpeljan civilni zakon. Seveda se vsakdo lahko cerkveno poroči, ampak za državo veljavna je civilna poroka. To smatrajo klerikalci za oškodovanje «krščanskih pravic» in kjer le morejo, demonstrirajo zoper civilni zakon. Zdaj je objavilo klerikalno glasilo «Alkotmany» poziv, da naj katoličani odrekajo podpis matice pri civilni poroki in 24 klerikalnih poslancev je podpisalo oklic. Košutovcem je to seveda neprijetno, ampak v boj za načelo se ne bodo spustili. Pokazali se bodo take junake, kakor avstrijski liberalci v Wahrmundovi aferi.

Velika razstava v Sarejevem. Avstrijski industrialci so sklenili, da prirede prihodnje leto v Sarejevem veliko razstavo.

Ruski časopisi trdijo, da bo Rusija v bližnjem času objavila protest proti aneksiji Bosne in Hercegovine.

Turški bojkot avstrijskega blaga še ni končan, pač pa je turška vlada izjavila, da bo vplivala, da bodo delavci, ki so v državni službi, izkrcevali blago z avstrijskih ladij. Avstrijski poslanik v Carigradu je dobil dovoljenje, da gre lahko na dopust, kadar se mu zdi potrebno. Njegov odhod iz Carigrada bi se v sedanjih razmerah smatral za demonstracijo proti Turčiji. Avstrija je baje sklenila, da bodo odslej bojne ladje spremljevale avstrijske Lloydove parnike, ki so namenjeni za Turčijo. Angleška vlada je dala nato svoji eskadri v Sredozemskem morju tajne ukaze.

V nemškem državnem zboru so na dnevnem redu predlogi socialnih demokratov, Poljakov in svobodomislecev o odgovornosti ministrov, odnosno o spremembi državne ustave.

Turški parlament se otvori dne 14. decembra.

V Italiji agitirajo za bojkotiranje avstrijskega blaga. Za povod navajajo dogodke na dunajskem vseučilišču. Na Turškem je avstrijsko blago že bojkotirano; za avstrijsko industrijo in vsled tega za industrialne delavce se obetajo hudi časi.

V ruski dumi so socialni demokratje interpelirali zaradi ravnanja polkovnika Lijakova v Perziji. Poslanec sodrug Prokovskij je dejal, da razširja njegovo delovanje v Perziji sovraštvo proti ruskim državljanom in je torej škodljivo mednarodnemu položaju Rusije. Večina je odklonila nujnost interpelacije, pa jo je odkazala komisiji.

Perzijski šah zatrjuje, da namerava sklicati parlament, ki bi odgovarjal perzijskim razmeram in predpisom islama. Prebivalstvo ne zaupa šahovi proklamaciji. Predsednik bivšega zbora v Salmasu, Badži Pišnamas, je meseca oktobra zbral 200 ustašev pa se je združil z drugimi revolucionarci, s katerimi je premagal šahove Kurde in zavzel mesta Dilman in Kohnešher. Iz Tebrisa in drugih krajev se mu pridružujejo ustaši. V okraju Tališ ob kaspijskem jezeru so bile šahove čete poražene.

Med Japonsko in Severno Ameriko je sklenjena pogodba glede politike obeh držav na Velikem oceanu.

Adlerjev govor.

Dunaj, 4. decembra.

Za avstrijski parlament je bil včeraj kritičen dan prve vrste. Njegov obstanek je visel na slabši nitki kakor glasoviti Damoklejev meč in vse prijatelje ljudskih pravic je prešinjal strah za parlamentarno življenje. Nadvse kritično situacijo je rešil socialno-demokratični govornik dr. Adler, ki je s svojim govorom naravnost fasciniral vso zbornico in poteptal intrige zoper parlament. Češki radikalci, ta politična otročarija, ki se igra s srečo svojega naroda, z njegovo bodočnostjo, z državo, z vsem, brez cilja, brez zmisla, le da vidi sebe v teatralnih pozah, — češki radikalci so se namenili, z obstrukcijo preprečiti delovanje državnega zbora. Toda če je bil njih nezmiselni nastop viden, so bili nevidni drugi vplivi, ki se vsi obračajo proti obstanku parlamenta, ker jim je splošna volilna pravica še danes pravi trn v peti. Delo vseh teh intrigantov je raztrgal dr. Adler s svojim govorom, ki je bil vzoren tudi po obliki in po vsebini. Splošen je bil občutek, da je Adlerjev govor rešil parlament, in ko je socialnodemokratični govornik končal, je grmel aplavz po vsej dvorani, in voditelji vseh velikih strank, čeških in nemških, celo krščanski socialci, so čestitali govorniku. Kravali čeških «narodnih socialistov», ki so se zdeli v začetku nevarni, so izgubili med Adlerjevim govorom vsak pomen; zbornica ni več pazila nanje.

Za danes podam le nekoliko stavkov iz veleznamenitega govora, omenjam pa, da se mora seznaniti naše ljudstvo s vso vsebino tega govora, ki je brez preterivanja zgodovinskega pomena.

Dr. Adler je dejal:

V tem trenotku splošne blaznosti meščanskih strank, v tem trenotku zaslepljenosti in slabosti vlade, v tem trenotku, ko se pripravljajo, da bi s krvnikom rešili velika vprašanja narodov, so v parlamentu edina tla, na katerih avstrijski narodi lahko rešijo sebe in svojo bodočnost. Kdor v tem trenotku intrigira proti parlamentu, njega moramo označiti za izdajalca narodov v Avstriji. Edini svet, edina pamet, ki se je pokazala spričo praških homatij, je bila ta, da so poslali krvnika tja. Zdaj imamo, kar v Avstriji od nekdaj združuje, skupne vislice. Pod temi hočete združiti narode? Če bi se z divjostjo kaj uredilo, bi Avstrija marširala na čelu narodov. Sila je večkrat izraz slabosti kakor

moči, zlasti pri sedanji vladi, ki je od prvega dne igrala vlado močne roke, pa se kaže kot vlada slabih možgan. Mladost bodi pogumna, ampak njen pogum nima odgovornosti. Če se mi, ki imamo večinoma sive lase ali pleše, ne znamo premagati, odkod naj pride avtoriteta za tiste, ki imajo še pravico, biti lahkomiselni? Občudujem vztrajnost ministrskega predsednika, ki hoče pomiriti narode s tem, da pošilja krvnika z Dunaja v Prago! Ali misli, da je rabelj tudi instrument za ustanovitev koalicijskih vlad? Drugi na njegovem mestu bi bil že davno dejal: Ne morem, torej grem. Govornik je končal v besedami: Mi socialni demokratje smo združeni in nerazdruživi in vemo, da živi Avstrija samo v nas, ampak ne Avstrija izjemnega stanja, vislic in naredb, temveč **nova Avstrija**. (Gromovito, dolgotrajno ploskanje.)

Zaupniki stranke, pozor!

Narodna nasprotja so porodila v zadnjih časih po vsej državi velikansko razburjenost in take homatije, da prehajajo tuintam v pravi delirij in žugajo zatreti vsako trezno mišljenje ter potlačiti velevažna socialna vprašanja v ozadje. Celo socialno zavarovanje, ki je za milijone delavcev, malih obrtnikov in malih kmetov največjega pomena in na katero čakajo omenjeni sloji že desetletja, je v nevarnosti, da se zavleče na nedogledno dobo vsled razvnetih šovinističnih strasti.

Vladajoči krogi v Avstriji niso kazali nikdar pravega razumevanja za take elementarne pojave narodnega življenja v mnogonarodni državi. Kadar niso poznali nebenega izhoda več iz zagate, so jim morala pomagati izjemna sredstva, ki so pač za nekaj časa dosegla izsiljen mir, a niso nikdar mogla odpraviti vzrokov, ki so prejalislej zopet rodili enake posledice.

Jasno je, da takih bojev, ki koristijo samo izkoriščevalcem vseh narodov in odvračajo ljudstvo od spoznanja svojih pravih interesov in potreb, ne more biti konec, dokler se jim ne izpodnesejo tla in ne vzame povod. Divjaški narodnjaški boji, moreči vse narode, se končajo samo s pravično rešitvijo narodnega vprašanja, za katero je socialno-demokratična stranka podala najboljšo teorijo v svojem brnskem programu.

Razvoj avstrijske politike zadnjih časov je vstvaril tako resen položaj, da se kaže najnujnejša potreba, prestopiti od teorije k praksi. Narodna enakopravnost se avstrijskim narodom ne bo darovala; ona more biti samo plod njihovega dela. Zaraditega bo jugoslovanska socialno-demokratična stranka v bližnjem času začela s smotreno akcijo

za narodno avtonomijo

in bo v ta namen najprej priredila po vseh krajih shode, v prvi vrsti zato, da se ljudstvo natančno pouči o pojmu in bivstvu narodne avtonomije in da se pripravijo tla za dosego tega cilja, brez katerega je nemogoč svobodni razvoj narodov in trajno vspešno sodelovanje narodov, ki morajo živeti v eni državi.

V tem, ko opozarjamo zaupnike na ta namen stranke, jih obenem prosimo, da naznanijo izvrševalnemu odboru svoje predloge glede na čas, ki se jim zdi najprimernejši za tak shod v njihovem kraju, da se more akcija zistematično izvršiti.

Ljubljanski volilci!

V torek, dne 8. t. m. ob pol 10. uri dopoldne bo v veliki dvorani „Mestnega Doma“

volilni shod

da se pomenimo o deželnozborski volitvi v splošni kuriji, o njenem pomenu in o nalogah socialnodemokratičnih volilcev. Do dneva volitve je le še kratek čas in če hočemo opraviti potrebno delo, je treba tudi na shodu slišati, kaj je deželni zbor za delavce.

Pridite torej polnoštevilno na shod!

Agitirajte med somišljeniki!

SKLICATELJ.

Dopolnilne volitve
v predstojništvo delavske zavarovalnice proti nezgodam.

Decembra 1908. Meščansko zakonodajstvo ni pripustilo delavstvu do danes več, kot le manjšino zastopstva v tem pomožnem zavodu, ki ima nalogo vsaj deloma olajšati bolj in bedo delavcev v najtežavnejših momentih življenja. Na tisoče je delavcev, ki se morajo kot žrtve dela vsako leto obrniti v ta zavod, da dosežejo to, za kar so opravičeni. Mnogo je še delavcev ki ignorirajo lastne pravice; zato pa je potrebno, da imajo zastopnike, ki naj jim dajejo nasvete in glas, ki naj jih brani. To zamorejo storiti le delavci, izvoljeni od delavcev, da zastopajo delavstvo. Trikrat zaporedoma je že organizirano delavstvo izvojevalo zastopstvo delavstva izvolivši lastne može. Danes se boj ponovi. V interesu delavstva predlagajo podpisani na vakantna mesta sledeče kandidate: Predstojništvo. I. kategorija (zeleni volilni listek). Član: Mullon Fran, težak v zadrugi za nakladanje in razkladanje blaga v prosti luki v Trstu. Namestnik: Zollia Ivan, uslužben pri Lloydu (Hangars) v Trstu. II. kategorija (modri volilni listek). Član: Paulich Štefan, mehanik v Lloydovem arzenalu v Trstu. Namestnik: Vittori Ivan, kotlar v Lloydovem arzenalu v Trstu. IV. kategorija (volilni listek roza). Član: Fabbro Josip, uslužben v papirnici Leykam-Josefsthal v Podgori pri Gorici. Namestnik: Kmet Anton, uslužbenec v mlinu občnega konsumnega društva v Idriji (Kranjsko). — Politični odbor jugoslovanske socialno-demokratične stranke v Trstu. Komisija strokovnih organizacij. — Opomba: Delavci vseh industrij in skladiščih, ki so zavarovani v zavarovalnici proti nezgodam si izvole lastnega zaupnika, ki naj ima nalogo dvigniti volilne listke, redno podpisane od strani delodajalca, na katere zapiše imena kandidatov; volilne listke (podpisani tudi od strani zaupnika) se mora odposlati v zaprtem pismu volilni komisiji Zavarovalnice proti nezgodam v Trst (Via Valdirivo št. 40 I. nadstr.). Volitev se vrši 16. decembra 1908. — Volitev se zaključi istega dne ob 4. uri popoldne.

Društvene vesti.

Sodrugi telovadci! Na zadnji poziv se je oglasilo lepo število telovadcev, ki so izrazili željo pristopiti k «Delavski telovadni zvezi», češ: zadnji čas je že, da prenehamo delavci delati stafažo gospodi tudi v telovadskih (sokolskih) krojih. Pevska delavska zveza je že osnovana — torej naj se osnuje v najkrajši dobi še krepka «delavska telovadna zveza». — Naznanjamo vsem tem, naj marljivo zbirajo somišljenike ter nam jih naznanjajo. Okrog Božiča se vrši pa ustanovni zbor, na katerem se dogovorimo vse potrebno. Adresa za priglasitve: Delavska tiskovna družba v Ljubljani, Dunajska cesta 20. Pripravljalni odbor.

«Delavska pevska zveza». Ljubljanski delavci, ki so **pevci**, se pozivljajo, naj se oglase v strokovnem tajništvu (Dunajska cesta 20), da se jih vpiše v «delavsko pevsko zvezo», ki ima vsako sredo in petek svoje pevske vaje v lokalu združenih organizacij na Resljevi cesti št. 22.

«Ljudsko izobraževalno društvo Akademija» priredi v nedeljo 6. t. m. v veliki dvorani Mestnega doma javno pradavanje. Predava g. Ivan Franke cer. svetnik in c. kr. profesor v. p. o predmetu «kapital in delo». Pričetek ob 6. uri. Vstopnina po 20 vin. za osebo. Dijaki in delavci prosti.

Shodi.

Volilni shod v Lescah se vrši v nedeljo dne 6. decembra ob 3. pop. v gostilni pri Krištofu. Poročal bo sodr. Fr. Bartl, kandidat za dež. zbor.

Tržič. V torek pop. (začetek ob 2. pop.) bo volilni shod v Tržiču (gostilna pri Pellerju).

V Št. Lambertu na Zagorskem bo volilni shod 6. decembra zjutraj ob 8. uri, v Polšniku ob 12. uri, na Savi ob 3. uri in v Kotredežu ob 3. uri popoldne. — Volilci teh krajev, udeležite se shodov polnoštevilno.

Delavci! Delujte povsod z vso vnemo, da dobe socialistični kandidatje kar največ glasov!

Iz stranke.

Strokovne organizacije v Ljubljani, pozor! V sredo zvečer (to je 9. decembra) se vrši plenarna seja strokovnih organizacij. Dnevni red važen. Začetek ob 8. uri zvečer. Lokal: «Restavrant International». Resljeva c. 22, soba 2, 3. — Na vsakih 50 članov pride en delegat. A. Kristan, strokovni tajnik.

«Delavska šola». Naznanja se vsem obiskovalcem «Delavske šole», da ne bo v decembru več pouka. Redni pouk se otvori zopet v januarju 1909. Dan otvoritve se bo naznanil v «Rdečem Praporju».

Konsumno društvo za Ljubljano in okolico se jako lepo razvija. Vsak dan pristopajo novi člani. Prodajalna na Glincah ima prav lepe vspehe. Opozarja se ljubljanske delavce in konsumente sploh, da pristopajo k temu društvu. — Dne 8. decembra pop. se bo vršil javni shod «o pomenu konsumne organizacije» na Glincah v restavraciji (Rožna dolina). Začetek ob 3. uri pop. Pridite v obilnem številu!

Delavska tiskovna družba v Ljubljani (Dunajska cesta 20) priporoča cenjenemu delavstvu po Slovenskem v nakupovanje brošure in knjige, ki jih ima v zalogi. Vsak delavec bi moral imeti svojo lastno biblioteko. Izdanja Delavske tiskovne družbe naj tvorijo začetek!

Domače stvari.

Cesarjev spomenik so v Ljubljani razkrili dne 2. decembra. Uradnih oseb in radovednega občinstva je bilo pri odkritju vse polno. Slovesnost se je izvršila po programu. Po razkritju je bil v «Unionu» banket.

Glasovnice in izkaznice za deželnozborsko volitev v splošni kuriji, ki bo dne 14. decembra in v mestni kuriji, ki bo dne 22. decembra, se v Ljubljani že dostavljajo in sicer po pošti. Komur bi se izkaznica in glasovnica ne dostavila najkasneje tri dni pred volitvijo, torej dne 11. decembra za volitev v splošnem razredu, oziroma dne 19. decembra za volitev v mestni kuriji, naj se oglasijo pri deželnem predsestvu v Ljubljani dne 11., 12. ali 13. za splošno, odnosno dne 19., 20. ali 21. decembra za mestno kurijo in sicer od 9. do 12. dopoldne ali pa od 4. do 7. popoldne v predsedstveni pisarni, vladno poslopje, I. nadstropje, sobe štev. 32, vhod iz Gregorčičevih ulic.

Volilni lokali v Ljubljani za splošno kurijo, ki voli dne 14. decembra, bodo skoraj tako razdeljeni, kakor lani za državnozborsko volitev. Voli se v osmih krajih in sicer:

1. Velika dvorana «Mestnega doma»;
2. Šolska dvorana osemrazredne dekliške šole pri sv. Jakobu;
3. Telovadnica II. mestne deške ljudsko šole;
4. Šolska dvorana mestnega otroškega vrtca v Cerkvenih ulicah;
5. Telovadnica I. deške mestne ljudske šole;
6. Telovadnica I. ces. kr. državne gimnazije v Tomanovih ulicah;
7. Šolska dvorana mestne šole na Barju;
8. Dnevna dvorana jubilejske ubožnice v Japljevih ulicah.

Voli se od 8. dopoldne do 2. popoldne.

Na volilni izkaznici je vsakemu volilcu označen lokal, v katerem voli.

Vsak volilec naj shrani volilno izkaznico, ker jo bo rabil, če bo potrebna ožja volitev.

Volilni shodi v Ljubljani: V pondeljek 7. decembra zvečer za volilce kolodvorskega okraja II. volilni shod pri Šmidu na Dunajski cesti. Začetek ob pol 8. uri zvečer. — Za volilce kolodvorskega okraja I. pri Petriču na Resljevi cesti št. 22, tudi v pondeljek, 7. decembra. Začetek ob pol 8. uri zvečer. — Za volilce šentjakobskega okraja bo shod v soboto, 5. decembra pri Poku v Florjanskih ulicah. Začetek ob 8. uri. — Za volilce Trnovo in Krakovo tudi v soboto, 5. decembra ob 8. uri zvečer pri Fröhlichu v Konjušnih ulicah. — Za vse ljubljanske volilce v torek, 8. decembra dopoldne v «Mestnem domu». Začetek ob pol 10. uri dopoldne. Agitirajte za obilno udeležbo povsod! Kandidat delavskih slojev ter vseh tistih, ki so še v resnici svobodomiselni je — **Etbin Kristan**, pisatelj v Ljubljani. Na delo — za zmago!

V socialno-demokratični tabor podi «Slovenec» učitelje in «prave svobodomislece». V uvodniku od 2. decembra govori namreč klerikalno glasilo o «načelnem boju» in pri tej priliki kaže svobodomiselnim elementom s prstom pot iz liberalne stranke. Na vsak način morajo klerikalci precej natančno vedeti, ali se more liberalna stranka še bojevati za svoje nekdanje ideale ali ne; kajti zveza med liberalci in klerikalci je nedvomno tako tesna, da so zavezniki poučeni o glavnih črtah nameravane politike. Ko se je na Dunaju ustanovila «Narodna Zveza», se je telegrafiralo, da sta oba kluba sprejela vse Šušteršičeve predloge; nikjer se pa ni povedalo, kakšni so bili tisti predlogi. Že to kaže, da je bilo gotovo govora o liberalizmu in klerikalizmu. «Slovenčeva» trditev, da se liberalci ne morejo bojevati za svobodno šolo, podkrepljuje to domnevanje. In če je to resnično, nastane res vprašanje: Ali mora biti pravi svobodomislec še pristaš liberalne stranke, ki se ne sme bojevati za liberalna načela? Nismo sicer enega mnenja s «Slovencem», da bi morali vsi vstopiti v socialno-demokratično stranko in hvaležno odklanjamo njegovo ljubeznivo agitacijo. Zakaj s «svobodno mislijo» še ni izčrpan socializem in sploh je protiklerikalizem sekundaren, ne pa primaren pojav v socialni demokraciji. Kdor hoče biti socialist, mora poznati socialistični gospodarski program in mu pritrditi, iz prepričanja pritrditi. Pač pa ima «Slovenec» prav, če meni, da na Slovenskem sedaj ni druge svobodomiselne stranke kakor socialno-demokratična. In to je pač dovolj močan razlog za svobodnomisleče ljudi, da bi se nekoliko več brigali za socialno demokracijo kakor doslej in skušali, spoznati njena načela.

Deželni glavar Šuklje je bil ob cesarjevem jubileju «povzdignjen» v plemiški stan. V imenu deželnega odbora mu je čestital — dr. Tavčar. Kdové, če sta se oba kaj spominjala na tiste vehementne članke, ki jih je — ni še davno — proti Šukljeju objavljal Tavčarjev «Slov. Narod»? Ali pa na tiste čase, ko Šuklje še ni bil klerikalec, seveda tudi še ne «Edler von»? Spreminjajo se časi . . .!

Fiedlerja in Praška je ljubljanski občinski svet imenoval za častna meščana. Oba sta bila ministra v Beckovem kabinetu. Kakšne zasluge imata za Ljubljano, nam pa res ni znano. Dobro, da stvar vsaj ni draga.

Na večer 2. decembra je bila v Ljubljani čudna scenerija. Po mestu je bila radi jubilejne slavnosti razsvetljava. Ne tisoče radovednega občinstva se je zbralo na ulicah, da s «kritičnimi» očmi pregleda luči, transparente in druge iluminatorične naprave. Ljudstva je bilo toliko, da je bilo naenkrat zgnječeno v enotni množici, ki je pela in klicala. Po Ljubljani se je bil že raznesel glas, da je v Pragi razglašena nagla sodba, kar je dalo povoda, da je ljudstvo hrupno izražalo svoje simpatije Pragi. Hudega se pa ni zgodilo nič, čeprav je bilo v vojaški oskrbovalnici zopet koncentrirana množica žandarjev. Sploh se opaža po Ljubljani zopet mnogo žandarskih patrulj. Zakaj so potrebne, pa menda nihče ne ve.

Iz meščanskih krogov se nam piše: Dne 14. decembra bomo volili in dne 22. decembra bomo spet volili. V mestni kuriji bosta gotovo izvoljena oficielna kandidata narodno-napredne stranke. O tem menda ne dvomi nihče. V splošni kuriji se poteguje za mandat poleg narodno-napredne stranke tudi socialdemokratična. Med nami, svobodomiselnimi meščani jih je dosti, ki mislijo, da bi bilo res v redu, glasovati v splošni kuriji za socialista. Jaz ne stojim na stališču «Gorenjca», da naj se mandat kavalirsko odstopi socialni demokraciji. Kdor noče na noben način glasovati zanjo, naj ima kandidata, kateremu lahko odda glas. Ampak če se vprašamo, kaj izgubimo in kaj pridobimo, ako zmaga socialna demokracija, se mi zdi, da je odgovor tak: Izgubiti ne moremo prav nič, ker v sedanjih razmerah en mandat ni odločilen za nobeno stranko. Nekaj druzega bi bilo n. pr., če bi imela katera stranka tri mandate in bi potrebovala četrtega za samostojne predloge. Kakor pa zdaj stoji, je en mandat goralidol prav majhnega, skoraj nikakšnega pomena. Tudi v narodnem oziru ne izgubimo nič. Slovenski stranki imata večino, tiste pravice, ki so si jih asekurirali nemški veleposestniki, so pa odvisne od nemških, ne od slovenskih mandatov. Jaz pa tudi nisem med tistimi, ki smatrajo socialiste za narodne izdajalce. Ne vem zakaj. Zanimam se precej za politiko in reči moram, da so se bojevali n. pr. češki socialni demokratje za narodne pravice tako, da se ne more reči z narodnega stališča nič druzega, kakor: Vsa čast! Če dobe naši socialni demokratje kak mandat, se bo gotovo pokazalo, da so tudi oni dobri Slovenci. Saj še nikoli niso pokazali, da niso. Škodovalo tudi meščanskim krogom ne bo, če bo kdo zastopal glavne interese delavcev. Zakaj pa ne bi dali delavcem nekaj več zaupanja v deželni zbor. Pa nikar se ne varajmo in ne govorimo, da ne zastopa delavcev socialna demokracija! Kdo pa bi jih zastopal? Imam tudi z delavci opraviti in vidim: Tisti, ki niso organizirani pri socialnih demokratih, niso sploh nikjer, ali pa danes tukaj, jutri tam, kakor nanese veter. Razsodni obrtniki mi menda pritrdijo, da so taki ljudje tudi za delo manjvredni kakor socialdemokratje. In če pride kak socialist v deželni zbor, bo tam vsaj nekaj radikalnega. Tega bo pa menda treba. Marsikaj, česar ne bo mogel povedati noben drugi, bo pa povedal socialist, pa se bo vsaj slišalo. Navsezadnje, bodimo odkritosrčni: mnogo nas je, ki smo pristaši narodno-napredne stranke, pa imamo vendar simpatije do socialnih demokratov. Te simpatije so opravičene in ne bi bilo dobro, če bi se nam prepovedovale. Objavljamo dopis, ki smo ga dobili še pred tednom iz meščanskih, ne iz učiteljskih krogov, le zaraditega, ker pravi dopisnik, da mu ga v «Slovenskem Narodu» ne bi sprejeli, prepuščamo pa volilcem, da razsodijo sami. Sicer bo gospod dopisnik sam vedel, ali doseže v našem listu s svojim sestavkom to, kar bi rad.

Jetniki ljubljanskega deželnega sodišča delajo, kakor smo že zadnjič omenili, predor pod južno železnico na Martinovi cesti. Delo je prevzela Tönniesova tvrdka, ki je pred kratkim **odpustila** mnogo svojih delavcev. Izgovora, da ni drugih delavcev, torej nima. Zakaj najema kaznjence? Odgovor je enostaven: Ker jim ni treba plačati toliko kakor svobodnemu delavcu. Če bi primankovalo delavstva, ne bi nihče zameril. Ampak razmere so prav nasprotne: Zima je in nešteti delavci nimajo kruha! V takih razmerah je konkurenca s kaznjenci neodpustna in delavstvo ima pač pravico, protestirati proti takemu ravnanju. Če se vidi vsak dan, kako maršira cela kompanija kaznjencev na delo, v tem ko tare svobodne delavce že zdaj skrb, kako bodo prebili zimo, ki je tako zgodaj začela in ki obeta biti posebno stroga, se mora človek res vprašati, če je kapitalizmu pri nas vse dovoljeno. Po drugih državah se vlade ukvarjajo, kako bi se prišlo bedi brezposelnosti v okom, pri nas se pa pošiljajo kaznjenici na delo, ki bi sodilo onim, ki ne vedo, kje bodo priskrbeli sebi in svojim kruha in dragega premoga. To naj bi vpoštevala tudi justična uprava, ki pač nima naloge, podpirati kapitalizem na škodo delavstva.

Glede drsanja in sanjkanja objavlja ljubljanski magistrat: 1) Drsanje in sanjkanje je samo na posebnih, oblastveno za to potrjenih krajih dovoljeno. Predno pa se kak tak prostor začne rabiti v rečeni namen, treba si je izposlovati tuuradnega dovolila, ki pa se daje samo na podlagi zadovoljivega lokalnega ogleda. 2) Povsod drugod, zlasti na javnih cestah, trgih, potih in zasedih, v Podturnskem parku in gozdu, na Gradu, Golovcu i. t. d., je drsanje in sanjkanje strogo prepovedano. 3) Posebno pod Turnom je drsanje samo na mestnem drsališču in sanjkanje le na obeh v to uradno dovoljenih sanjkališčih dopustno in sicer je za odrasle, odnosno izurjene sanjkače določeno veliko sanjkališče, ki se pričenja na vrhu nad «Razgledom» in vodi mimo «Švicarije», skozi brezov gozdič in po travniku do drevoreda, ki vodi v Šiško; za otroke in manj izurjene sanjkače pa služi sanjkališče, ki se pričenja na pobočju poleg brezovega gozdiča in vodi po travniku proti «Cekinovemu» gradu. 4) Za drsališča in sanjkališča je izdelati takozvani «Drsalni» odnosno «Sanjkalni red», po katarem se imajo udeležniki ravnati in za katerega je izposlovati tuuradnega potrdila. Obsezati ima za dotični šport običajna pravila in navajati tudi vse naredbe za preprečenje nesreč. Nabiti ga je na očitnem kraju.

Konec bojkota proti pivu na Štajerskem. Delavstvo, ki se je bilo uprlo proti samovoljnemu povišanju cen na pivo od strani bogatih pivovarnarjev in je 1. julija t. l. začelo podraženo pivo bojkotirati, je dosegelo svoj cilj. Kartelirani pivovarnarji so spoznali, da so proti organiziranim konsumentom vendar le preslabi, zato so se začeli s solialnodemokratično organizacijo pogajati. 11. t. m. je prišlo do sporazumljenja, vsled katerega bodo kartelirani pivovarji dajali onim konsumnim društvom in tovarniškim pivarnam, ki točijo pivo po navadnih cenah za ležak (Lagerbier) 30% in za marčno pivo po 20% popusta, in sicer ako ti konsumi in pivarne točijo te dve vrsti piva po najvišjih cenah od 38 v in 42 v za liter. Kartelirani pivovarnarji ne bodo nikakor več vplivali na cene piva, po katerih je bodo gostilničarji, konsumi in tovarniške pivarne nadalje točile svojim gostom. Ta dogodek jasno priča, da je tudi za konsumente velikanske važnosti, ker jih varuje pred samoveljnim in neutemeljenim povišanjem cen raznih živil.

Poskušen samomor pionirja. Na gradu v Gorici so nastanjeni pionirji. V torek dopoldne je skočil iz drugega nadstropja na gradu pionir Stark ter se ves pobil in polomil. Prenesli so ga takoj v vojaško bolnišnico. Ta korak je storil baje radi tega, ker ga je trpinčil gospod korporal.

Preložitev velikih počitnic na ljudskih šolah. V ormoškem okraju je sklenilo že več krajnih šolskih svetov in posameznih občin, da se velike počitnice nu ljudskih šolah prelože iz praktičnih ozirov v mesec september in oktober kakor je že po Spodnjem in Zg. Stajerskem pri več šolah upeljano.

Vojna uprava je sklenila, da poslej ne bo branila, objavljati njene naredbe, tičoče se varstva mej. Zadnje dni je bilo že več takih objav v časopisju. Ogrsko-hrvatsko parobrodno društvo na Reki je dobilo povelje, naj ima pripravljene ladje za vojaške transporte. Z Ogrskega je odšlo več vojaških čet v Bosno in vozi se mnogo vojnih potrebščin tja. Lepo jo je zavozila diplomacija! Ali naj res narodi plačujejo njene nerodnosti s krvjo?

Pri ogledovanju iluminacije na Dunaju dne 1. decembra je umrlo pet oseb, med njimi krščansko-socialni poslanec Hölzl. Obolelo in poškodovalo se jih je nestevilno.

Zvišanje tarifa na južni železnici je navzlic ugovorom železniško ministrstvo že odobrilo. Uvede se z novim letom. Južna železnica bo imela od tega zvišanja okroglo 5 milijonov več dohodkov.

Svobodna vožnja po železnici za rezerviste. Te dni izda vojno ministerstvo nove pozivnice za rezerviste. Pozivnice bodo imele kupon, ki nakaže rezervistom svobodno vožnjo po železnici k orožnim vajam in domov.

Volilni sklad. Prispevali so: Vesela družba državnoželezniških ključavničarjev v gostilni «International» 6 50 K, južni železničarji (nabiralna pola št. 17) 24·34 K; kvartopirci v kavarni «Ilirija» 1 K; Vičič, zidarji (nabiralna pola št. 8) 15 30 K; mizarji delavnice Burger v Sp. Šiški 4·80 K; Tržič (nabiralna pola št. 46) 13·20 K.

Dopisi.

Idrija. Priprave za sedanje volitve so nas zopet poučile, da je pri nekaterih oblastvih vsako sklicevanje na zakon in postavo zastonj in da se smatrajo nekatera županstva za eksekutivne organe klerikalne stranke. Predpostavljene oblasti jih pa še ščitijo. V zadnji številki «Napreja» smo opisali ravnanje županstva na Črnem vrhu, ki je v tem oziru slavno že izza lanskih državnozborskih volitev. Upali smo, da se preišče zadeva in da pridejo izpuščeni volilci do svoje pravice. Zaman. Tudi okrajno glavarstvo v Logatcu je zavrnilo vse reklamacije, a s takimi utemeljitvami, da bi se človek prijel za glavo. Izpuščajo se ljudje, ki imajo že po štiri leta in več vse lastnosti, ki jih zakon predpisuje za volilno pravico in po nobeni poti se ne more doseči, da bi prišli do svoje pravice. Na ta način lahko vsako županstvo izpusti kogar hoče in vpiše, kogar hoče! Kako resni so taki odloki okrajnega glavarja Ekla v Logatcu, pa kaže sledeči odstavek:

Tej Vasi reklamaciji z ozirom na določila § 25. dež. zbor. volilnega reda ugoditi ne morem, ker po teh določih smejo zoper volilni imenik pri županstvu vlagati ugovore tisti, **ki nimajo** volilno pravico v dotični volilni skupini.

V skupini splošnega volilnega razreda pa Vi volilne pravice nimate, ker glede na § 13 a dež. zbor. vol. reda Vi še nimate vsaj eno leto Vaše bivališče v občini Črni vrh, kar ste sami priznali v Vašem dopisu z dne 9. novembra 1908. l. na županstvo v Črnem vrhu, torej niste opravičen volilec v tej skupini in kot takemu Vam ne pristoji reklamacije vlagati.

Zoper to razsodbo je prosta pritožba na c. kr. deželno predsedništvo v Ljubljani tekom 3 dni po dnevu dostave, pritožba bi se imela vložiti pri podpisanem c. kr. okrajnem glavarstvu.

C. kr. okrajno glavarstvo v Logatcu, dne 16. novembra 1908. Ekel.

Pustimo za danes na stran «krasno» slovenščino tega odloka. Vprašamo pa: Kdo ima po nazorih gospoda Ekla pravico reklamirati? In kaj je sploh važno: Da ima volilno pravico tisti, ki reklamira, ali pa tisti, za katere se reklamira? In pa: Ali ni okrajnemu glavarstvu iz uradnih ozirov nič mar, da so volilni imeniki pravilni?

Pulj. (Deželnozborske volitve. Razbit kompromis.) Volitve v Istri so končane in čas je, da se ozremo na rezultat prvega boja izza deželne volilne reforme. Če si napravimo objektivno sliko, bo morda tudi mogoče presoditi, kaj se more pričakovati od novega deželnega zbora. O volilni reformi sami smo že večkrat razložili svojo kritiko z delavskega in narodnega stališča. Dokazali smo, da ta reforma, katero sta pri zeleni mizi barona Becka skovala Rizzi in Laginja, ne odgovarja niti najskromnejši socialni in narodni pravičnosti. Še najmanj zaupanja smo imeli v takozvani narodni kompromis, s katerim so se narodnjaki največ bahali, ki pa ni bil drugega, kakor pesek v oči javnosti. Žal, da so bili tudi italijanski sodrugi nekoliko preveč navdušeni zanj. Da je bila opravičena naša kritika, ki je ostala glas vpijočega v puščavi, so dokazale že prve volitve, ki so podale tak rezultat, da je moral zdramiti najbolj zaspanega Slovana v Istri. Sklenjen je bil kompromis, ki je določil Slovanom 19, Italijanom pa 25 mandatov. Dosegli so pa pri volitvah Slovenci in Hrvatje 18, Italijani pa 26 mandatov. V tretjem mestnem okraju v Pulju je namreč «oče istrskega naroda» dr. Laginja s 183 glasovi propadel proti italijanskemu nacionalcu Franku, ki jih je dobil 189.

Naša dolžnost ni, iskati vzroke tega poraza. Vendar so pa razmere take, da je treba razkriti te vzroke. To pa tembolj, ker je skoro gotovo, da bodo narodnjaki skušali zakriti svojo blamažo z napadi na italijanske nacionaliste, ki so storili to, kar bi bili v enakem položaju storili naši narodnjakovci. Če se hoče odpraviti zlo, se ne sme zatajevati in zamazavati, ampak poiskati se morajo korenine. Blamaža, ki žal ne ostane samo na narodnjakih, ampak zadene v efektu istrske Slovane sploh, ima poglavitno dva vzroka: 1. Neprevidnost drja. Laginje v odseku za volilno reformo. 2. Izgrešena taktika v volilnem boju.

Znano je, da je bil vsegavedni dr. Laginja vdeležen pri stvarjenju volilne reforme in da je bil navzoč tudi pri razdeljevanju volilnih okrajev. Sme se torej sklepati, da je on bil tisti, ki je odmeril slovanske volilne okraje. Čuditi se pa moramo, da dr. Laginja, ki živi že nad 30 let v Pulju in ima toliko volilnih izkušenj, ni znal preračunati, ali ima ta okraj zanesljivo slovansko večino ali ne. Ako sam ni vedel, bi se bil vsaj lahko informiral. Kaj je bilo treba, da so se priključili puljski okolici (v mestni kuriji) S. Policarpo in Arena, kjer so v pretežni večini italijanski trgovci in posestniki? Zakaj niso pridejali teh okrajev drugima mestnima okrajema, kakor v splošni kuriji?

Drugi vzrok tiči v taktiki. Dobro se še spominjamo, kako so narodnjaški listi, zlasti «Edinost», «Obzor», Omnibus» po neumnem slepili ljudstvo, da utegnejo Hrvatje pri volitvah vzeti Italijanom še 1 ali 2 mandata. Nespametna je bila kombinacija, še bolj nespametno je bilo, da so izdali svoje tajne upe javnosti, kar je storil tudi dr. Laginja na nekem shodu v Pulju. S tem so naravnost izzvali italijanske nacionaliste, da so se organizirali za protipoteze. To neumnost je takoj obsodil naš «Delavski List» in kritiziral jo je tudi stari Mandić v «Naši Slogi». Kako nezmiselno so ravnali v volilni borbi, je pokazala Križeva kandidatura v splošni kuriji proti socialistu Ritossu, o kateri smo že poročali. S tem so prvi prelomili kompromis in dali Italijanom orožje v roko, da so postavili svojega kandidata proti Laginji. Najbolj so pa zakrivali svoj poraz s svojo nečedno taktiko proti socialistom, zlasti proti jugoslovanski socialnodemokratični stranki. Poročali smo dostikrat, kakšno gnusno orožje so rabili proti nam, ko so se osnovale naše organizacije, posebno pa še v volilnem boju. A vseh infamij sploh ni mogoče opisati. Grše ne ravnajo niti dunajski krščanski socialci. Izmišljali so si za naše pristaše najostudnejše priimke, obrekovali so stranko in denuncirali so jo, če so le mogli. In vendar smo imeli tudi v mestni kuriji odločevati z absolutno gotovimi 20 glasovi. S svojim ravnanjem so moralno prisilili našo stranko, da je sklenila abstinenco, kar so naši volilci navdušeno odobrili. Ostali so doma ter so prepustili borbo naradnjakom samim. Tako so ravnali tudi italijanski sodrugi, ki so imeli 40 gotovih glasov. Ako bi imeli narodnjaki kaj političnega takta, ne bi bilo treba tega in rezultat bi bil drugačen.

To so pravi vzroki poraza. Če bo to za bodočnost svarilo našim narodnjakom, bo vsaj v tem nekoliko koristi. Občinske volitve se bližajo in že tam bodo imeli priliko pokazati, če so se kaj naučili. Izključeno pa tudi ni, da bodo prihodnje leto zopet deželnozborske volitve, ker je v teh razmerah veliko vprašanje, če bo deželni zbor zmožen dela. Hoteli smo povedati jasno besedo. Kdor ne zna pošteno ravnati z nami, ne sme zahtevati, da naplačamo surovosti z našo pomočjo. To bodi torej svarilo in če narodnjaki hočejo, se lahko nauče kaj za bodočnost.

Štefanova vas. Dva volilna shoda sta bila pri nas v nedeljo, 22. m. m. in sicer eden ob pol 4. popoldne pri Anžiču, drugi pa ob 7. uri zvečer pri Čerinu. «Slovenec» bi se rad iz prvega shoda norčeval, ampak šala mu ne prihaja prav iz srca, mi smo pa z zborovanjema lahko zadovoljni. Prvi shod

ni imel bogvé kakšne udeležbe, a «Slovencev» poročevalec mora biti vendar v računstvu nekoliko slab, če ni naštel več kot 33 ljudi, ker jih je bilo nad 50. Ideja socializma je le prodrla tudi v ta temni kot, pa ne verjamemo, da bi to klerikalce tako veselilo, kakor se delajo. Če bi jim to bilo res vseeno, se ne bi bili posluževali takih sredstev, da zbegajo ljudstvo. Ko so namreč izvedeli, da je sklican socialistični volilni shod, so delali v največji naglici, da so še ponoči napravili vabila za svoj shod, katerega prej sploh niso nameravali. V nedeljo so celo dopoldne agitirali, popoldne so pa ljudem, ki so hoteli iti k Anžiću, pripovedovali, da shoda ni tukaj, ampak da bo pri Korbarju na Hrušici. Takih mahinacij pač ne bi bilo treba, če bi se klerikalcem tako imenitno godilo, kakor vedno trdijo. Ampak tudi kmetom že preseda klerikalna politika, kar se je dobro pokazalo na shodu, ki je bil pozneje pri Čerinu na željo kmetov samih. Na prvem shodu so bili večinoma zidarji in tesarji, na drugem največ kmetje. Na obeh shodih sta govorila sodruga Tokan in Vičić, ki sta dokazovala, da se imenuje klerikalna stranka po krivici «Slovenska ljudska», ki je v resnici prav protiljudska. Sodrug Tokan je razložil, kako je nastala volilna reforma za kranjski deželni zbor, kjer so dali 52 nemškim veleposestnikom 10 mandatov, delavcem pa ne enega. Sodrug Vičič je opisal, kako so klerikalci prej govorili o splošni in enaki volilni pravici in kako so jo potem izdali. Omenil je tudi protiljudsko delovanje klerikalne stranke v državnem zboru in Sušteršičevo glasovanje za vojni proračun v delegaciji, ki je izza 20. septembra posebno značilno. Zborovalci so prav pazno zasledovali govore in so z ogorčenimi opazkami pokazovali, da se prav nič ne strinjajo s protiljudsko klerikalno politiko. Sklenili so, da pojdejo na agitacijsko delo in da bodo dne 14. decembra glasovali za socialnodemokratičnega kandidata sodruga **Josipa Petriča**, strojevodjo v Ljubljani.

Zagorje ob Savi. V Zagorju se je vedlo našo županstvo pri sestavljenju volilnega imenika za deželnozborske dopolilne volitve, kakor da bi bila zagorska občina v rokah galiških plemenitašev ali pa dunajskih krščanskih socijalcev. Izpustilo se je namreč čez 100 volilcev iz imenika, mej njimi 50 volilcev, ki so bili pri zadnjih državnozborskih volitvah v imeniku. Socialno-demokratični volilni odbor je reklamiral za 83 volilcev; med temi so bili delavci in hišni posestniki, ki bivajo 20—30 let v Zagorju in za izbris 5 neopravičeno vpisanih, med njimi 4, ki so že umrli. Posamezniki pa so tudi reklamirali, tako da je gotovo bilo, kakor omenjeno, čez 100 reklamacij. Sedaj je volilcev okoli 690; kar ni mogla storiti občina s svojim ravnanjem z volilnim imenikom, to skušajo klerikalci sedaj doseči; prižnica, spovednica so danes samo za politiko, kaplani se trudijo od hiše do hiše in obrekujejo socialne demokrate. Sramovali bi se take agitacije, kakršno uganjajo zadnji čas ti ljudje, sramotno pa je tudi za zagorsko občino, da podpira takšne ljudi, stem, da izpušča naše volilce iz imenika.

Proda se

hiša, gospodarsko poslopje, vrt, gozd

pripravno za obrt v **Ribniku** pri **Kisovcu**, blizu Zagorja ob Savi, pod zelo ugodnimi pog ji.

Več se poizve pri lastniku 4—1

Francu Vozelju v Ribniku, p. Zagorje.

Svoji k svojim! Slovenke!

Zahtevajte po vseh trgovinah pravi slovenski izdelek

„ZVEZDNO“ CIKORIJO 13—4

iz prve jugoslovanske tovarne za kavine surogate v Ljubljani.

Specijalna trgovina za obuvala

Bogata zaloga čevljev vseh velikosti in po različnih cenah.

Edino nogi odgovarjajoče pravilno obuvalo znamke F. L. P.

JULIJA ŠTOR, Ljubljana

12—2 **Prešernove ulice štev. 5.**

Delavci!

Zahajajte in prirejajte **zborovanja** in **veselice** v najini 6—6

gostilni

kjer bodete vedno s **pristnim vinom** in **izvrstno jedjo po najnižji ceni** najbolje postreženi. — Najlepše zimske zabavne **igre** se vam nudijo pri nas.

Za mnogobrojen obisk se priporočata

Peter in Josipina Košak

restavracija „Perles“

Ljubljana (poleg pošte).

Shajališče delavcev!

Razpošiljanje blaga na vse krajе sveta!

Najcenejša, največja izvozna tvrdka!

H. Suttner, urar, Ljubljana

Mestni trg, nasproti rotovža, preje v Kranju

priporoča **svojo veliko, izborno** 8—5 **zalogo finih**

švicarskih ur

brilantov, zlatnine in **srebrnine** v veliki izberi **po najnižjih cenah. V dokaz**, da je moje blago res fino in dobro, je to, da ga razpošiljam po celem svetu. Na stotine pohvalnih pisem je vsakomur prostovoljno na ogled, da se lahko sam prepriča. Prosim, zahtevajte velik cenik, ki se pošlje zastonj in poštnine prosto.

Kavarna in restavracija

ŠVICARIJA

se priporoča.

Za Miklavža in Božič

kupujte darila otrokom

v slovenski trgovini

I. Toni, Sv. Petra c. 31.

Šolske potrebščine, šolske torbe, albumi za fotografije in razglednice, poezije, pisemski papir v kartah in omotih, okvirji za fotografije, ročne torbice, denarnice i. t. d. — Velika zaloga najnovejših božičnih in novoletnih razglednic. — Cene zmerne, postrežba strogo solidna.

7—4

Lepa Miklavževa, božična in novoletna darila

:: priporoča iz svoje velike zaloge ::

A. ČEŠARK

trafikantinja, trgovina igrač, pletenin in storjenega blaga. 2—2

Šelenburgove ulice štev. 1.

Naznanilo. 8—3

Usojam se p. n. občinstvu vljudno naznanjati, da sem od g. **Mardetschlägerja kupil**

lekarno

pri „Zlatem orlu“

na Jurčičevem trgu.

Vodil bom lekarno vestno, solidno in postrežljivo ter prosim polnega zaupanja in naklonjenosti p. n. občinstva.

Vse doslej uvedene **Ada preparate**, dalje vse **medic. specialitete, obvezila, živinozdravna** sredstva, **rudninske vode, lepotilna** sredstva i. t. d. bodem prodajal po konkurenčnih cenah.

Z velespoštovanjem

M. Ph. Josip Čižmář

lekarnar pri „Zlatem orlu“.

Telefon št. 177 52—3

L. Tomažič

zaloga piva

v Spodnji Šiški pri Ljubljani.

Telefon št. 177 Telefon št. 177

Gosp. gostilničarjem in p. n. slavnemu občinstvu priporočam

zagrebačko in :: češko pivo ::

Prva slovenska :: :: modna trgovina

za gospode

Engelbert Skušek

Ljubljana

Mestni trg štev. 19

se najtopleje priporoča.

104—15

Za 36 kron

se dobi:

zimska suknja, suknena obleka, posamezne hlače, modni telovnik, pelerina zastonj. 6—2

Za odjemalce na debelo priporočam **dolge pelerine, zimske jopice in klobuke z velikim popustom.**

:: Angleško skladišče :: oblek :: O. Bernatovič

Ljubljana :: Mestni trg štev. 5.

Moja trgovina obstoji že nad 23 let, in je odlično znana na najboljšem glasu

Dobi se ure tudi od 5 K naprej!

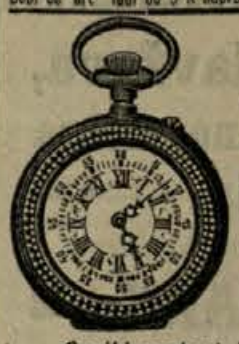

Največja zaloga

zlatih in srebrnih ur, verižic, uhanov, prstanov, briljantnih in dijamantnih i. t. d.

Dobiva se blago samo prve vrste, slabega in ničvrednega blaga nimam v zalogi.

Za obilna naročila se priporoča

Fr. Čuden

urar in trgovec v Ljubljani.

7—4 *Ceniki zastonj in poštnine prosto!*

Ceno perje za postelje!

En kilogram sivega, osmukanega 2 K, napol belega K 2·80, belega K 4·—, prima puhastega K 6·—, najboljšega prima, opukanega, najlepše vrste K 8·—, puh siv K 6·—, bel K 10·—, prsni puh K 12·—, od 5 kg naprej franko.

Gotove postelje

iz gosto tkanega, rdečega, modrega, rmenega ali belega inleta (pavolnine — nankinga), tuhent, 170 : 116 cm velik in dve blazini, 80 : 58 cm veliki, napolnjeno z novim, sivim, očiščenim, izdatnim in trpežnim perjem K 16·—, z napol puhom K 20·—, s puhom K 24·—, tuhent sama K 12·—, K 14·—, K 16·—, blazinice K 3·—, K 3·50, K 4·—, razpošilja proti povzetju, ne vračunši zavojnino, franko od K 10·— naprej. 52—10

Maks Berger, Deschenitz, 228 (Böhmerwald).

Če blago ne ugaja, se zameni ali pa vrne denar. — Cenik zastonj in franko.

52—1

Svoji k svojim!

Lud. Černe

zlatar in trgovec z urami

ter zaprisežen sodnijski cenilec.

Ljubljana, Wolfove ulice 3.

Izborna zaloga briljantnega blaga, zlatnine, srebrnine in raznih ur.

Lastna delavnica

za popravila in nova dela,

Cene najnižje. Solidna postrežba.

Klobuke, cilindre in čepice v najnovejših fagonah in v velikih izberah priporoča

Ivan Soklič, Ljubljana

Pod Trančo štev. 2.

52—4

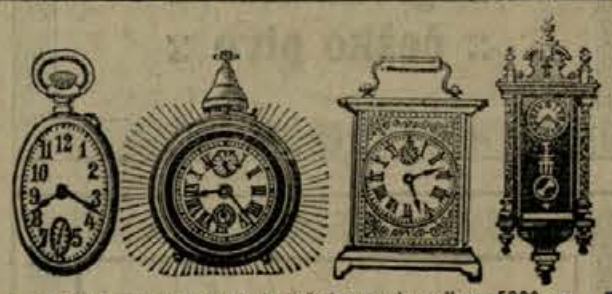

Zastonj pošljem vsakemu in poštnine prosto cenik za 5000 ur.

Roskopf Patent	K 3·—	J. Budilka	K 6·—
Srebr.-Rosk.	« 6·—	Z bitjem	« 8·—
Železn.-Rosk.	« 7·—	Z godbo	« 10·—
Sreb. z dvoj. plašč.	« 8·—	6 valcnov	« 12·—
Budilka	« 2·40	Pendel-ura 70 cm	« 7·—
S svet. števil.	« 3·—	Z zvon. bitjem	« 9·—
Z enim zvoncem	« 5·—	Z budilko	« 10·—
Kuhinjska ura	« 3·—	Z godbo	« 12·—

Original, Omega, Schaffhausen, Glashütte, Helios, Amalfa, c. kr. preizkušeno od K 13·— Zlatnina in srebrnina po originalnih tvorniških cenah.

Triletna garancija. Ako ne ugaja, zamena, ali pa se vrne denar. 15—10

Maks Böhnel, Dunaj IV.

Margaretenstrasse 27/20 v lastni hiši.

Sodno zaprisežen cenitelj in izvedenec. Največja in najstarejša tvrdka. Ustanovljeno 1840.

5000 slikanih cenikov zastonj in poštnine prosto.

Globoko izpod cene

prodajam zaradi pomanjkanja prostora: **Obleke, površnike, zimske suknje, dežne plašče za gospode in dečke. Najmodernejša konfekcija za dame in deklice.** 52—5

Konfekcijska trgovina v Ljubljani A. Lukič

Pred škofijo štev. 19.

Pozor! 15—6

Kavarna „ILIRIJA"

Ljubljana, Kolodvorske ulice štev. 22

se priporoča.

Vsak dan celo noč odprta.

Vsak pondeljek koncert seksteta na lok ob prosti vstopnini.

S spoštovanjem

Štefan Miholič, kafetir.

10—2

E. & A. SKABERNE

LJUBLJANA

Mestni trg št. 10.

Zaloga manufakturnega blaga na debelo in drobno.

Stanje hran. vlog: **nad 30 milijonov kron.** Rezerv. zaklad: **nad 900.000 kron**

Mestna hranilnica ljubljanska

v lastni hiši, Prešernove ulice 3, poprej na Mestnem trgu zraven rotovža,

sprejema hranilne vloge vsak delavnik od 8. do 12. ure dopoldne in od 3. do 4. ure popoldne, jih obrestuje po 4% ter pripisuje nevzdignjene obresti vsakega pol leta h kapitalu. Rentni davek od vložnih obresti plačuje hranilnica iz svojega, ne da bi ga zaračunila vlagateljem.

Za varnost vlog jamči poleg lastnega rezervnega zaklada mestna občina ljubljanska z vsem svojim premoženjem in vso davčno močjo. Da je varnost vlog popolna, svedoči zlasti to, da vlagajo v to hranilnico tudi sodišča denar mladoletnih otrok in varovancev. 26—1

Denarne vloge se sprejemajo tudi po pošti in potom c. kr. poštne hranilnice.

Posoja se na zemljišča po 4½%, na menice in na vrednostne listine pa po 5%, naleto.

Ustanovljena 1847. 52—2 **Ustanovljena 1847.**

Tovarna pohištva J. J. Naglas

Turjaški trg št. 7 :: LJUBLJANA :: Turjaški trg št. 7

Največja zaloga pohištva za spalne in jedilne sobe, salone in gosposke sobe. Preproge, zastorji, modroci na zmeti, žimnati modroci, otroški vozički i. t. d.

Najnižje cene, Najsolidnejše blago.

Pred kratkim ustanovljena.

Na razpolago ima

10.000 hl vina

(mošta) združenih kmetov iz najboljših vinogradnih krajev, kakor: Brje, Skrilje, Dobravlje, Kamnje in drugih bližnjih vasi.

Kmečka delavska gospodarska zadruga v Dobravljah, Goriško.

Registrovana zadruga z omejeno zavezo. 10

Zadružno vodstvo!

Lastne kleti.

Priporoča se cenjenim konsumentom, zadrugam, trgovcem in gostilničarjem po Goriškem, Kranjskem, Koroškem, v Trstu in drugod.

Postrežba točna in prava!

Cene zmerne!

Delniška družba združenih pivovaren Žalec in Laški trg v Ljubljani

Telefon štev. 168. Telefon štev. 168.

priporoča svoje

izborno pivo v sodcih in steklenicah.

ZALOGA V SPODNJI ŠIŠKI. 26—21

Izdajatelj in odgovorni urednik Fran Bartl. Tiska Iv. Pr. Lampret v Kranju.